

På lördag avgörs Legolas Minne på Åby.

Tillsammans med hästens följeslagare Thomas Nilsson minns vi tillbaka till nationalklenodens framfart under 1980-talet.

– En fantastisk häst som alltid ökade farten så länge det krävdes, säger Thomas Nilsson.

Text EMIL PERSSON

Foto GÖRAN LINDSKOG/SIDMAKARN och STALLTZ.SE

Thomas Nilsson minns Legolas

FOLKSPORTENS SISTA HJÄLTE

I slutet av april 1983 kom karriärens 17:e raka seger för Legolas – i Stora Artistpriset på Solvalla där Carola Häggkvist dök upp som prisutdelare. Två segrar senare var Marco Anics och Thomas Nilssons obesegrade Legolas redo för att möta världseliten i VM-loppet på Roosevelt Raceway.

Foto Stefan Melander/Stalltz.se

Det går att argumentera för att svensk travsport inte haft en folklig stjärna på drygt 30 år, hur sorgligt det än kan låta.

– Frances Bulwark och Ego Boy hade en sådan status ute i stugorna och därefter kom Legolas. Jag är rädd för att det är så illa att han faktiskt är den senaste och kanske också blir den siste. Vi som var inne i branschen hyllade stjärnor som Victory Tilly och Järvsöfaks när de stod på topp och det har ju verkligen funnits många hästar som varit bättre än Legolas här i Sverige, men några folkhemshjältar har de aldrig blivit.

När Legolas slog igenom så var det i helt rätt tid. Tipsextra var en nationell angelägenhet med miljonpublik lördag efter lördag och hur mycket det än må ha varit den engelska fotbollen som stod i centrum så stal V65-stjärnan Legolas en stor del av uppmärksamheten.

Tränad av Halmstadproffset Thomas Nilsson och ägd av "charkkungen" Marko Anic. Två "vanliga" människor, inga storfräsare med ofantligt stort hästantal att luta sig tillbaka mot eller miljarder som gjorde att de kunde gå vilse, men tids nog ändå hitta till vinnarcirkeln.

– Marko var en god vän till min pappa och hade sagt att "hittar Thomas någon intressant häst vid tillfälle så köper jag gärna den". Legolas gick i en hage vid granngården, uppfödd av min gode vän Benny Lundin. Det var en liten, oansenlig häst, men jag gillade hur han rörde sig. Bennys hästar hade haft kvarka och en hel kull hade tappat i utvecklingen, jag överdriver inte om jag säger att Legolas hade tappat minst ett halvår innan han kom till mig.

10

yskon hade Legolas och alla utom ett vann lopp. Totalt tog Elitstoet Karolina J:s avkommor 74 segrar.

” Jag stod på publikplats ihop med Marko Anic beredd på att trösta honom efter ett misslyckande, men hästen klarade kvalgränsen med råge

Marko Anic har i efterhand sagt att han föll för hästens lite sorgsna blick när han tittade på honom och – mer eller mindre – köpte hästen för att han tyckte synd om honom. De sympatierna och det hjärtat gav resultat både ekonomiskt och upplevelsemässigt...

Legolas var hästen som gick från noll till världseliten utan att i princip tränas. En unik häst med en unik historia.

– Hans ben var egentligen inte gjorda för att springa på en travbana. Jag tror det var en effekt av hans sjukdomsperiod som ung och hästen tränades knappt någonting, däremot skrittades han. Inför kvalet knappt halvvägs in i fyraåringssäsongen hade han inte gått fortare än 1.35. Jag minns att jag inte körde kvalet själv utan det gjorde Thomas Uhrberg som skötte hästen i det skedet. Jag stod på publikplats ihop med Marko Anic beredd på att trösta honom efter ett misslyckande, men hästen klarade kvalgränsen med råge. Det var 1.28 på den tiden som gällde.

Legolas kom i mål på 1.23,3 och istället för att trösta så...

– Sade jag till Marko att "där ser du, han är bra hästen!".

Innerst inne hade inte Thomas Nilsson en aning om vilken klass hästen höll.

– Och det kan ingen annan haft heller. Eller jo, spelarna visste uppenbarligen något som jag inte visste för han stod i under två gånger pengarna i sin debut två veckor efter kvalet. Ingen hade sett hästen i något provlopp eller snabbjobb på banan och så imponerande var inte det där kvalet.

Legolas vann det där loppet. Och nästa.

FAKTA

>> Legolas svartbrun valack född 31 maj 1978

Stam: e. Glasgow – Karolina J e. Pay Dirt

Uppfödare: Benny Lundin, Göteborg

Ägare: Marco Anic, Malmö

Tränare: Thomas Nilsson

Körsven: Thomas Nilsson

>> Karriären – år för år:

År	Resultat	Rekord
1982	11 st: 11–0–0	1.18,4am*
1983	18 st: 14–3–1	1.14,3ak*
1984	21 st: 8–8–2	1.14,0ak*
1985	16 st: 1–4–2	1.12,5ak
1986	6 st: 0–1–1	1.17,6m
1987	21 st: 1–4–4	1.15,1ak
Totalt	95 st: 35–30–10	3.012.770 kr

Och nästa och nästa och... ja, 13 månader efter hästen gjort tävlingsdebut stod han med 19 raka segrar och var en rikskändis i ordets rätta bemärkelse. ATG:s dåvarande marknadschef Remy Nilson hoppade på tåget tidigt och började promota segermaskinen på ett sätt som gjorde Legolas till en nationell angelägenhet.

– Han startade ungefär var tredje vecka och gjorde resan från klass III till silverdivisionen så han var ju med regelbundet på lördagarna. Det var den matchning jag hade tänkt fortsätta ha med Legolas, men en inbjudan till VM-loppet kom emellan.

I mångt och mycket av en slump. Roosevelt Raceways promotor av VM-loppet – Lew Barrasch – var på plats för att bevittna 1983 års Elitlopp och bjuda in hästar till deras storlopp, men hamnade av en tillfällighet som prisutdelare i lördagens silverdivisionsfinal.

– Jag utbytte några artighetsfraser med Lew Barrasch i vinnarcirkeln, förklarade att hästen var obesegrad efter 18 starter varpå han sade att "en sådan häst ska vi givetvis ha till Roosevelt". Jag förklarade att hästen inte ens hade mött de bästa svenska hästarna och tänkte att han inte förstod sitt eget bästa. Senare på täv-

lingsdagen berättade jag mer som ett skämt för Marko om inbjudan och han sade "det är klart att vi ska åka!". Han stod på sig så såg fick det bli.

Kruxet var bara att Legolas behövde en ögonöppnare innan det stora slaget på andra sidan Atlanten. Något som Roosevelt Raceways Lew Barrasch inte var särskilt förtjust över.

– Förlorar han så spricker ju hela bubblan, menade han på, men jag hade inget val. Det var sju veckor till VM-loppet och det enda lopp som fanns var i Halmstad i mitten av juni. Barrasch satt uppe på natten och följde

loppet från USA och som tur var gick det vägen och alla kunde andas ut.

Loppet det handlade om var Yngve Larssons Vandringspris. Legolas gick då upp i ringen mot några av Sveriges bättre hästar för första gången och hann ikapp Rappe Håleryd i sista steget.

Till USA kom Legolas med andra ord som en obesegrad häst. Det stod 19 segrar på lika många försök i startlistan när Legolas nu skulle matchas mot den färiska Elitloppsvinnaren Ianthin och Ideal du Gazeau som redan hade två raka VM-segrar i bagaget.

– Dessutom var det ju en odoserad 800-

20

av Legolas totalt 35 segrar i karriären togs inom V65 – föregångaren till V75.

Efter 19 raka triumfer tog segerraden slut – men sagan om Legolas fortsatte även efter andraplatsen i VM-loppet bakom Ideal du Gazeau 1983.

Foto TR Bild

Foto Stefan Melander/Stalltz.se

metersbana hästen skulle tävla på för första gången. Efter det att han hade stått i karantän så tog jag ut honom på banan och testade honom genom den snäva kurvan för att se hur det fungerade och det klarade han av helt suveränt. Legolas var en fantastiskt travare som aldrig hade förlorat ett lopp om banorna såg ut som Bornholms 500-metersbana eller om det skulle avgöras på en nyslöjd åker!

Nilsson uppskattar det till att tio svenska journalister kan ha funnits på plats veckan lång för att bevaka Legolas framfart.

– Det var ju mitt i sommaren och nyhets-torka hemma. De hade att göra för under veckan rymde faktiskt Legolas ihop med en gammal passgångare. Han var van vid hagvistelse hemma, men några hagar fanns inte på Roosevelt. Däremot lyckades jag hitta en inhägnad med något gammalt stängsel. Det var inte i bättre skick än att de brast när hästarna gick emot och en morgon var de borta. De kom ut på vägen, men hittades snabbt så det hann aldrig hända något.

Saker hände däremot i Roosevelt International. För första gången någonsin flög Legolas till ledningen och Thomas Nilsson satt på leken.

– Han hade aldrig visat sådan startsnabbhet

Sagan om Legolas blev också bok på 1980-talet och där plockar Thomas Nilsson fram den bild på Legolas som han älskar mest – när hästen sträcker ut i full fart, fångad av Stefan "Tarzan" Melanders kamera. Den bilden finns också i form av en oljemålning i Thomas hem.

Foto Göran Lindskog/Sidmakarn

här hemma innan det. Jag valde att släppa till Ianthin som i sin tur fick Ideal du Gazeau på sin utsida. Den sistnämnde var för bra, men vi kom loss på upploppet och lyckades knäppa av Ianthin i sista steget i striden om andraplatsen. Det kändes som en seger.

Legolas följde upp med en tredjeplats i Challenge Cup över 2.413 meter sju dagar senare, vann återkomsten på svensk mark och förväntades bara vända ut och in på ett mindre namnstarkt gäng i Höga Kusten Pokalen på Dannero i mitten av september.

– Hästen flögs upp till Kramfors. Han var

Det var så typiskt Legolas. Hans signum var att gå till han var först, han ökade så länge som det krävdes

den första hästen som flög inrikes och vad jag vet har ingen annan travhäst heller gjort det sedan dess. Hästen var svår att sko och jag hade ingen som helst tanke om att vi skulle mötas av ett sådant underlag som bjöds på Dannero den dagen. Det var helt otänkbart att sko om honom under en tävlingsdag och jag fick köra ut med ett par skor på vilka han bara slirade runt. Jag körde i tredjespår i princip hela vägen och hade greppet, men vi fick ge oss i sista steget.

Detta var sju dagar före Legolas vann Åby Stora Pris, något som skulle bli hans mest minnesvärda triumf någonsin.

– Jag hade inte ens tänkt starta i Åby Stora Pris utan det naturliga valet var Nordiskt

Femåringschampionat som avgjordes samma tävlingsdag. Åbys ledning låg på, ville ha ut oss och nu när han hade förlorat på Dannero så var han ju inte längre obesegrad på svensk mark. Då kunde vi lika gärna starta i Åby Stora Pris.

Legolas hade knackiga tendenser i sig och veckan fram till Åby Stora Pris var allt annat än bra. Slirandet på Dannero hade satt sina spår i ryggen och en hel del jobb med hästen under veckan hade krävts för att han överhuvudtaget skulle komma till start.

– Efter den långa uppvärmningen utanför banan körde jag ett heat med honom på tävlingsbanan och han hade aldrig känts så fin i en värming innan! Han brukade vara styv och

stel, men arbetet under veckan hade gjort otroligt gott. Vi hade dessutom längt på checken och ryggstycket och när han kom loss ur tredje invändigt 300 meter före mål tog han tag i grejerna så det höll på att bli galopp. Han var ju van vid att kunna tag i checken och nu när den var längd så var det sänär att det blev galopp. Vi krånglade oss loss i vida spår och hann förbi Snack Bar i sista steget. Det var så typiskt Legolas. Hans signum var att gå till dess han var först, han ökade så länge som det krävdes.

Legolas fortsatte leverera toppinsatser året ut och inledde även sexåringsäsongen starkt med tre raka segrar. Därefter – i Silverhästen i slutet av april – hände en sak som Nilsson tror förändrade allt.

– Hästen fick ont i slutskedet av loppet och blev rädd. Trots all knackighet han haft i sitt

En vägvinnande aktion och ett fantastiskt löphuvud. Det är de två viktigaste egenskaperna bakom Legolas stora framgångar på travbanorna. Och som den segermaskin han var tog han plats i många travfans hjärtan.

Foto Stefan Melander/Stalltz.se

liv så hade han mått bra i själva loppet och varit i bra skick fysiskt, men nu när detta hände så märktes det att han blev rädd. Han vann loppet även efteråt och tjänade stora prispengar, men det var inte samma Legolas längre.

Efter att ha vunnit silverdivisionsfinalen 1983 under Elitloppshelgen var Legolas tillbaka under den stora helgen två år efter. Då som deltagare i Elitloppet, men efter att fått en galopperande Victoria S. på sig i starten och tappat mark var allt nattsvart. Nilsson lät bli att starta Legolas i consolation och fick istället ta sin egna revansch bakom Mack Lobell fem år senare.

Legolas avslutade tävlingskarriären som nioåring och levde ett stillsamt pensionärliv fram tills han var 26 år gammal, försörd av ATG som belönade hästen med foder för resten av livet utifrån den betydelse han haft för travsporten. När tänderna inte längre fungerade som de skulle fick Legolas somna in och han begravdes på samma gård i Slättåkra där han föddes.

Den nu 72-åriga Thomas Nilsson rundade av sin mycket framgångsrika travtränarkarriär som 55-åring.

Därefter har han funnits med i travets värld på flera olika sätt, dels som uppskattad expertkommentator i såväl SVT som TV4, men även som förtroendevald för Åbys Travsällskap.

Trots all knackighet han haft hade han varit i bra skick fysiskt, men nu när detta hände märktes det att han blev rädd

– Men idag har jag inget engagemang och besöken på Åby blir allt färre. Dels har jag inte riktigt hälsan med mig och jag märker också att varken jag eller några andra av mina pensionärs-vänner låter travsporten ta samma plats längre. Dels fältnade intresset kraftigt efter ST:s hantvande av Estlandsaffären vilket jag tyckte sköttes under all kritik, men sedan tycker jag även att folkspporten trav har försvunnit. Vi hade en regel i travsporten en gång i tiden som hette att "häst körs av tränare eller av denne fast anställd", vilket vi borde stått fast vid. Det systemet byggde ekipage, som det är nu kör de stora åt alla om var annat. Vi hade facit på hand eftersom vi alltid kunnat blicka på Nordamerika och sett utvecklingen där, men valde att blunda.

När man läser Thomas Nilssons ord kan man lätt tro att han är bitter, men när man hör hans röstläge inser man att så inte alls är fallet.

Det handlar mer om en bestämd åsikt eller ett konstaterande och inget han tycks ligga sömlös över på nätterna.

Nej, då kan han istället minnas tillbaka till ett glatt 1980-tal där svensk travsports affischnamn nummer ett härjade som bäst och blev en nationell angelägenhet.

26

är gammal blev Legolas som levde ett gott pensionärliv på gården där han föddes 1978.

EMIL PERSSON
emit@sulkysport.se

